

Sociale veiligheid / Grensoverschrijdend Gedrag

Magda van der Wees, m.vanderwees@nov.nl

Programma

- **Grensoverschrijdend gedrag**
- **Preventiebeleid**
- **Elkaar aanspreken / open cultuur creeëren**

na afloop: powerpoint presentatie

Wanneer is je organisatie sociaal onveilig, wat merk je?

- Iemand vertelt niet zijn/haar eigen mening, is stil
- Iemand vermijdt een bepaald persoon of blijft weg
- Er wordt in de groep veel 'weggelachen', genegeerd en geroddeld
- Iemand doet een melding over grensoverschrijdend gedrag

Risicofactoren in een organisatie

- **Eén groep** die de sfeer bepaalt, mensen die er **al lang** zijn: ‘zo gaat dat hier’
- Groepsdruk; weinig ruimte voor eigen mening, voor andersdenkenden
- **Stereotype** beelden / taalgebruik
- **Prestatie**-sfeer, geen ruimte voor kwetsbaarheid (selectie, prestatie)
- Veel **lichamelijk** contact
- **Machtsrelaties** / afhankelijkheid (bijv van docenten, vrijwilligers)
- Veel **1 op 1 situaties**

Grensoverschrijdend gedrag

- **breed**: seksueel ongewenst gedrag, intimidatie, agressie, pesten, discriminatie / creëren van sfeer of mogelijkheid
- elke **vorm**: verbaal, non-verbaal, digitaal of fysiek
- wordt **ervaren** als gedwongen/ongewenst door persoon die het ondergaat
- de **waardigheid** van een persoon is aangetast

Grens = grens van samenleving en/of grens van slachtoffer

Kan er dan niets meer?

**Jawel, maar bepalend is
de anders grens en niet jouw wens**

1-niet nodig... we **vertrouwen** onze vrijwilligers/docenten'

Het gaat niet om vertrouwen maar om een afspraak binnen de organisatie

2- het is **schijnveiligheid**, want je kunt het niet 100% veilig maken'

Het is niet waterdicht, maar preventief beleid schrikt wel grensoverschrijdend gedrag af

Je kan er alles aan doen om het zo veilig mogelijk te maken

3-'**schrikt mensen af**'

Het geeft duidelijkheid én een veilig gevoel dat je organisatie sociale veiligheid serieus neemt

Wie heeft het gedaan?

80% van de plegers is bekende:

*broer, tante, huisvriend, oppas, docent,
hulpverlener, vrijwilliger*

Twee sportsters zwanger

Atletiektrainer Jerry M. alsnog aangehouden voor ontucht en aanranding minderjarigen

01 april 2019 11:24

Aangepast: 01 april 2019 11:32

Beeld © Kees Nouws Fotografie.

Vrijwilliger tehuis Utrecht veroordeeld voor seksueel misbruik demente vrouw

28 AUG 2018, 15:48

Feiten

- 11% van mannen & 31% van vrouwen:
ooit slachtoffer van seksueel geweld (15-24 jarigen)
- 10% van sporters:
in jeugd matige/ernstige seksueel grensoverschrijdend gedrag bij sportvereniging.
- 5% van 65+-ers: slachtoffer van ouderenmishandeling (170.000)

Grijs gebied *is dit grensoverschrijdend?*

0 ja
0 grijs
0 nee

Grijs gebied *is dit grensoverschrijdend?*

0 ja
0 grijs
0 nee

Grijs gebied *is dit grensoverschrijdend?*

0 ja
0 grijs
0 nee

Grijs gebied

werkvorm zie nov.nl

Wat vind jij grensoverschrijdend <u>bij een docent/vrijwilliger</u> :	Wel	Grijs	Niet
Een arm om iemand heen slaan			
Iemand uitmaken voor stommerik of dikzak			
Iemand bij je thuis uitnodigen			
Altijd naast dezelfde persoon gaan zitten, een lieveling hebben			
Voor de grap ingaan op verliefdheidsgevoelens die iemand voor je heeft			
Met een paar mensen apart afspreken na afloop			

Preventiebeleid

- Gedragscode

- Vertrouwenscontactpersoon

- Aanname-beleid

- Gratis VOG-regeling

- 4-ogen principe

Gedragscode

Vrijwilligers geven het goede voorbeeld

De gedragsregels gelden voor **alle vrijwilligers, begeleiders, helpende ouders.**

- De begeleider onthoudt zich ervan de pupil te bejegenen op een wijze die de minderjarige in zijn waardigheid aantast.
- **De begeleider dringt niet verder door in het privéleven** van de minderjarige dan functioneel noodzakelijk is.
- De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en misbruik ten opzichte van de minderjarige.
- Alle seksuele handelingen, handelingen, contacten en –relaties tussen begeleider en minderjarige tot 16 jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- **De begeleider mag de minderjarige niet op zodanige wijze aanraken, dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal worden.**
- De begeleider zal tijdens trainingsdagen, kampen, reizen, uitjes en dergelijke zeer terughoudend en met respect omgaan met minderjarigen en de ruimtes waarin zij zich bevinden, zoals de kleedkamer of hotelkamer.
- De begeleider heeft de plicht de minderjarige naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel grensoverschrijdend gedrag en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de minderjarige is betrokken, wordt nageleefd.
- Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag, is hij verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen.
- De begeleider krijgt of geeft **geen (im)materiële vergoedingen** die niet in de rede zijn.
- In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met een door het bestuur aangewezen persoon.

Omgangsregels

Voor alle **leden**:

- Ik accepteer en respecteer de ander zoals hij is. Ik discrimineer niet. Iedereen telt mee binnen de organisatie.
- Ik respecteer de privacy en grenzen van anderen. Ik stel geen ongepaste vragen en maak geen ongewenste opmerkingen over iemands persoonlijke leven.
- **Ik kom niet ongewenst dichtbij en raak de ander niet tegen zijn of haar wil aan.**
- Ik houd rekening met de levens-, geloofs- en politieke overtuiging en culturele achtergrond van de ander.
- Ik houd rekening met de leeftijd, sekse, vermogens en beperkingen van de ander.
- Ik geef geen uiting aan opvattingen, grappen en toespelingen over persoonlijke kenmerken van mensen of hun cultuur.
- Ik val de ander niet lastig.
- Ik bedreig niet.
- Ik vecht niet, ik gebruik geen geweld en ik bedreig de ander niet.
- Ik negeer de ander niet.
- Ik scheld de ander niet uit en gebruik geen vernederende of aanstootgevende taal.
- **Ik doe niet mee aan pesten, uitlachten en roddelen.**
- Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar hiermee te stoppen. Als dat niet helpt, vraag ik een ander om hulp.
- Ik help anderen om zich ook aan deze afspraken te houden.

Wij zeggen nee tegen

Gedragcode

- gedragsregels
- voor vrijwilligers / docenten
*(omgangsregels voor iedereen,
gedragsregels voor vrijwilligers)*
- document
(ideale situatie: vrijwilliger/docent ondertekent dit samen met contract)

Gedragscode

Regels over verantwoordelijkheid van vrijwilligers t.a.v.:

- Aanrakingen, seksueel overschrijdend gedrag
- Discriminatie, pesten, uitsluiting
- Cadeau's aannemen (omkoopbaar zijn)
- Privacy en respect
-

**Modelgedragscode
& voorbeelden:**

<https://nov.nl>
& via LKCA

SPORTIEF
MET SOCIALE
MEDIA

SOCIALE MEDIA? HOU HET SPORTIEF!

Op sociale media is het een stuk makkelijker praten dan tijdens een training of wedstrijd. Niemand scheldt terug als jij tekeer gaat. Duidelijke afspraken voorkomen dat zulk gedrag over de grens gaat.

NIET SPORTIEF OP SOCIALE MEDIA

- 1 Als je iets niet zou doen in *real life*, doe het dan ook niet online. Tel eerst tot 10 voordat je iets post, de hele wereld kijkt mee.
- 2 Behandel anderen online, zoals je zelf ook behandeld wilt worden: sportief en met respect.
- 3 Schrijf geen kwetsende of beledigende dingen, ook niet als grapje. Online kun je niet zien hoe iets precies is bedoeld.
- 4 Negeer pesterijen of vervelende opmerkingen. Ga niet terugschelden. Als je wordt lastiggevalen, maak dan een schermafbeelding als bewijs en ga naar de trainer/coach/manager, of naar de vertrouwenspersoon.
- 5 Zet niet zomaar alles online. Alles wat je op internet publiceert, zoals foto's, filmpjes of chats, blijft voor eeuwig terug te vinden. Ook als je denkt dat het weg is.
- 6 Breng jezelf of je sport(vereniging) niet in verlegenheid met tekst, filmpjes of foto's waarmee je niet gezien wilt worden.
- 7 Respecteer de privacy van jezelf en van anderen. Zet dus niet zomaar foto's of persoonlijke informatie online, maar vraag eerst toestemming.
- 8 Laat zien dat je een goede verliezer bent, óók online.

WEL SPORTIEF OP SOCIALE MEDIA

- 1 Vergelijk online zijn met een bomvol stadion: duizenden mensen kunnen meekijken met wat je doet. Werk dus aan je persoonlijke pr en laat zien hoe sportief je bent.
- 2 Net als jij vinden anderen een aardig bericht of een compliment ook leuk. Aardig en respectvol zijn loont, óók online.
- 3 Een grapje is leuk, maar wees wel duidelijk over je bedoelingen. Dat voorkomt misverstanden. Grijp in als je merkt dat een ander te ver gaat, bijvoorbeeld door te zeggen dat iets niet aardig overkomt. Blijft iemand anders schelden, negeer dat dan.
- 4 Het mooie van een smartphone of ander apparaat is dat je 'm kunt uitzetten of wegleggen. Is het even niet zo gezellig online? Dan ga je toch wat anders doen?
- 5 Internet is een ontzettend handig uithangbord om je sportieve prestaties met de rest van de wereld te delen. Wedstrijd gewonnen? Nieuw trucje geleerd? Record verbeterd? Deel het!
- 6 Neem jezelf niet té serieus. Humor is op sociale media een handig hulpmiddel. Ook inhaken op wat er in de rest van de wereld gebeurt, kan best met een origineel grapje.
- 7 Wees online ook sportief naar anderen: feliciteer je concurrent met de winst, complimenteer een ander team en bedank de scheids via Twitter. Succes verzekerd.
- 8 Blijf altijd respectvol en sportief op sociale media.

Vertrouwens Contact Persoon (VCP)

Taken

- Meldingen: eerste opvang van 'meldingen' grensoverschrijdend gedrag
- Preventie van grensoverschrijdend gedrag

Wie?

- Vrijwilliger - geen bestuurslid
- Intern / extern
- 1 of 2 personen (man-vrouw, jong-ouder, ...)

Vertrouwens Contact Persoon (VCP)

Wie vraag je? (profiel)

- Goed kunnen luisteren
- Open en toegankelijke houding
- Levenservaring, integer
- Onafhankelijk en neutraal kunnen opstellen
- Omgaan met emoties (van de ander en jezelf)
- Kunnen reflecteren op je eigen rol
- Het leuk vinden om mensen te informeren (presentaties geven)

Vertrouwens *Contact* Persoon

Vertrouwens *Contact* Persoon

- Eerste aanspreekpunt, dan doorverwijzing (naar bijv. hulpverlening, politie, bestuur)
- Korte training (2 dagdelen door NOV)
- Bij eigen organisatie / soms bij gemeenten of Vrijwilligers Centrale
- Gratis

Vertrouwens Persoon

- Langdurige begeleiding
- Opleiding nodig (6-12 maanden)
- Vaak bij koepelorganisaties (Mores, Slachtofferhulp, NOV, SesamAcademie)
- Soms tegen betaling, soms wordt het vergoed

Belangrijk!

- contactgegevens VCP **toegankelijk** (mail/tel op website)

- Er is een **verschil met een klachtenprocedure**

klachten kunnen over alles gaan / bij VCP: grensoverschrijdend gedrag

klachten worden behandeld door bestuur / bij VCP: eerst door VCP, evt. door bestuur

Vertrouwens *Contact* Persoon

Training VCP (door NOV)

- Taken
- Gespreksvaardigheden (luisteren, samenvatten)
- Doorverwijzen (sociale kaart hulpverlening)
- Hoe maak je jezelf zichtbaar als VCP?
- Positie t.o.v. bestuur
- Preventierol
- Casussen

Aanname-beleid (nieuwe vrijwilligers)

Bijvoorbeeld:

- Intake/kennismakings-gesprek
- VOG aanvragen
- Proefperiode
- Volgen van training
- Gedragscode ondertekenen
- Afspraak bij wachten op VOG:
 - nog niet aan de slag
 - meelopen met vrijwilliger met VOG
 - gedragscode laten tekenen

4 ogen principe

Kwetsbare situatie = 1 op 1 situatie

4-ogen principe:

- Zijn er 1 op 1 situaties? **Wie, Waar, Wanneer**
- **Kan het anders geregeld worden?**
(extra persoon, glazen deur, toezicht op afstand)

gratis VOG regeling voor vrijwilligers

- met een KvK-nummer
- waar vrijwilligers werken met kwetsbare mensen
- met preventiebeleid

Machtspositie & Afhankelijkheid

Kwetsbare doelgroep/vrijwilligers:

- Kinderen / jongeren
- Mensen met lichamelijke of verstandelijke beperking
- Ouderen
- Mensen met financiële problemen / schulden
- Vluchtelingen / mensen met een taalachterstand
- Ex-gedetineerden
-

Afhankelijkheidsrelatie

- van vrijwilliger voor hulp
- Vrijwilliger kan positie misbruiken

VERKLARING OMTRENT GEDRAG

gedrag in het (justitieel) verleden
dat geen belemmering is voor een specifieke (vrijwilligers)functie

Screening: terugbliktermijn = 4 jaar, tenzij ernstige misdrijven/zedendelicten

Aanvraag voor organisatie

<https://gratisvog.nl>

Gratis hulp en advies

U bent op de officiële website van de Regeling Gratis VOG. Hier krijgt u gratis hulp per mail en telefoon bij uw aanmelding, zodat u géén kosten aan de VOG heeft. [Lees meer](#)

Waar moet uw organisatie aan voldoen?

Kijk waaraan uw organisatie moet voldoen om in aanmerking te komen voor de regeling. [Lees de voorwaarden](#)

Meld je aan

Lees eerst over de [voorwaarden](#) en [procedure](#) (wat moet je doen?), maar meld je organisatie daarna [hier](#) aan. De contactpunten helpen je!

justis.nl – aanvraag per vrijwilliger

Justis
Ministerie van Justitie en Veiligheid

U bent ingelogd met eHerkenning. [Log uit](#)

Aanvraag Verklaring Omtrent het Gedrag

* Verplichte velden

Vul hieronder in voor wie u een Verklaring Omtrent het Gedrag aanvraagt.

Voorletters en achternaam *

E-mailadres *

Bevestig e-mailadres *

[Vorige stap](#) [Stoppen](#) [Volgende stap](#)

Welkom

Gegevens Organisatie

Gegevens Aanvrager

Doel Aanvraag

Screeningsopties Aanvrager

Bevestiging gegevens en verzending

Afronden Aanvraag

Justis

- > [E-mail: contactformulier](#)
- > Telefonisch: 088 9982200

Verifieer het e-mailadres bij de aanvrager. Aanvrager ontvangt geen e-mail als een onjuist e-mailadres is ingevoerd.

© Justis - Ministerie van Justitie en Veiligheid

E-herkenning aanvragen

EHerkenning

Nieuws Vraag & Antwoord Contact

Zoeken

Menu

► Inloggen met eHerkenning

Inloggen met eHerkenning

Aanvragen of Upgraden

Communicatiemiddel met overheid

**Aanvraag via Eherkenning.nl
- duurt enkele weken**

EH3 nodig

kosten

gratis VOG - Aanvraagprocedure

- A-Aanvraag voor **organisatie**
screening van organisatie / toelating tot regeling
5 jaar geldig
- B-Aanvraag voor elke **vrijwilliger**
screening van elke vrijwilliger
onbeperkt geldig, maar advies: elke 3 jaar opnieuw aanvragen voor elke vw

VOG - Voor welke vrijwilligers?

- iemand die al een VOG van andere organisatie heeft?
- bij eenmalige activiteiten, met vaste vrijwilligers? (bijv. op scholen met leerkracht er bij)
- vrijwilligers bij een muziek-zomer-kamp?
- bij last-minute/ad-hoc vrijwilligers

VOG - Voor welke vrijwilligers?

- iemand die een VOG van andere organisatie heeft? **Ja, VOG opnieuw aanvragen**
- bij eenmalige activiteiten, met vaste vrijwilligers? **Ja, VOG aanvragen**
- vrijwilligers bij een zomerkamp? **Ja, altijd VOG bij overnachting!**
- bij last-minute/ad-hoc vrijwilligers – **bespreek de gedragscode**

Kijk-Vraag Iemand aanspreken

- Wat vind je goed en minder goed gaan?
- Hoe zou jij diegene aanspreken?

Casussen

1. Bij de wekelijkse repetitie zijn twee nieuwe mensen.

Je merkt dat iemand een discriminerende opmerking maakt, niet gericht op de nieuwe mensen, maar in het algemeen.

Wat doe je?

2. Je merkt dat een **vrijwillige docent** een discriminerende opmerking maakt.

Maakt dat verschil voor je reactie/aanpak?

Creëer een open cultuur

- Open cultuur – weet wat er leeft!
- Betrek en bevraag mensen, vraag naar eigen mening: ***wat vind jij?***
- Bespreek i.p.v. negeren: ***wat gebeurt hier? wat bedoel je? (stil leggen)***
Bespreek regelmatig de sfeer in de groep: ***hoe ervaar jij het?***
- Respect voor elkaars grenzen

Rol van Bestuur / Directie

- 1 persoon / bestuurslid /commissie: sociale veiligheid
- Bestuur/directie: min. 1x per jaar sociale veiligheid op agenda
- Aandacht voor Sociale veiligheid 'levend' houden
- besluiten over preventieve maatregelen:
 - gedragscode,
 - aanstellen VertrouwensContactPersoon,
 - aannamebeleid nieuwe vrijwilligers,
 - gratis VOG
 - 4-ogen principe

Voor iedereen een sociaal veilige omgeving
én
daar willen we alles aan doen

‘Toolbox’ aan maatregelen:

- werken aan open sfeer: omgangsregels bespreken
- elkaar aanspreken
- gedragscode vrijwilligers
- aanstellen Vertrouwenscontactpersoon
- aannamebeleid nieuwe vrijwilligers
- gratis VOG voor vrijwilligers
- 4-ogen principe

Informatie

- <https://nov.nl>
- <https://gratisvog.nl>

Info via: LKCA & Moeres

Advies voor jouw organisatie? Gedragscode, Aannamebeleid, hulp bij VOG-aanvraag?

Vraag (gratis) expert Sociale veiligheid (NOV): zie nov.nl

m.vanderwees@nov.nl

